

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

бр. 5, година VIII, 31 май 2002 г. Будапеща, Унгария

РАВНОПОСТОЛИТЕ

Българите в Унгария празнуват празника на Св. Кирил и Методий в 1939 г. и...

...и наши дни.

От хиляда години насам българският народ е преживял много изпитания, гравитирал е в различни посоки – примамван от променящите се исторически условия в далечни и съседни народи. Но в тия колебания и изкушения той е запазил едно нещо неоспоримо – останал е единен в своя език и в своята писменост.

Всичко у нас е било спорно: политика, финанси, стопанство, териториална цялост – единично недосегаемо нещо и съкровено достояние на всеки българин е неговият общ, единен език, едната негова писменост! Величието и светостта на Солунските братя се състои в това, че те дадоха на народа ни нещо, което не разделя никого, а обединява всички. Затова тяхното дело надхвърля ценностите на елно човеческо дело; затова народът ни ги е

В БРОЯ ЧЕТЕТЕ:

Равноапостолиите

Великден в българския православен храм

Вести от самоуправленията

Интервю с отец Иван Петкин

Културни вести

Изразни средства на иконописата

Уважаеми Читателю!

Парламентарните избори в Унгария през месец април т.г. отминаха. Ние, българите също участвахме в тях, всеки имаше правото да гласува съгласно своите предпочитания и разбирания. Така е във всяка демократична държава. Резултатите са известни, нямам намерение да ги коментирам, пък и не затова се хващам за молива и отварям дума за тях. Както при всички избори и тук има победители и победени, както в спортно състезание, само че влогът, резултатът е различен. И това не се отнася само до броя на участниците.

А участници в случая сме и ние, живеещите в Унгария българи, българската общност. Остава обаче открит въпросът – към коя група принадлежим – към победителите или към победените? Като печелим какво губим и като губим какво печелим? Защото съм сигурен, че не всички са гласували за партията-победител в изборите.

Човек като започне да анализира нещата е склонен като че ли да ги драматизира, за да не бъде изненадан от крайния резултат. В случая струва ми се, че няма такава опасност, защото последствията от една такава голяма обществена изява, като парламентарните избори, поне за следващите четири години ще бъдат еднакви и за гласувалите за победителя и за гласувалите за победения, пък и за тези, които не са упражнили правото си на глас или с други думи – за всички в Унгария. В това число и за българите, а и за останалите малцинства в страната. Каква трябва да бъде сега нашата позиция? Отговорът съвсем не е труден, защото ни е завещан още от нашите деди и бащи. Ние само трябва да го приложим в новите исторически условия, обогатени и със създаването на българските самоуправления като законни представители на българската общност. Значи трябва да продължим да отстояваме нашата българска самобитност, да бъдем лоялни граждани на страната, да водим конструктивен диалог с унгарските власти, независимо от каквито и да е изборни резултати. И въпросът за победители и за победени започва да губи смисъл, поне за мене. И сега, уважаеми Читателю, идва най-странният момент – всички се превръщаме в победители! Както при заключителното тържество на голямо спортно състезание, например едни олимпийски игри, когато и състезатели и публика ръкопляска и се радват ведно, а победители и победени дефилират по пистата хванати ръка за ръка или прегърнати през рамената. Защото всички сме граждани на една страна, която искрено уважаваме и обичаме, защото българската общност в Унгария отдавна е доказала нравствената си сила и роля на градивен елемент в обществения, стопански и културен живот на своята втора родина. И това е нашият скромнен, български принос в нейното настояще и бъдеще.

Димитър Цуцуманов

поставил над себе си. И ние ще се ползуваме от техните дарове дотогава, докато ги поставяме на тая висота. В деня, в който изравним себе си с тях – даровете ще секнат...

Всъщност празникът на св. Кирил и Методий е празник на малката славянска буква, от която се образува славянското слово. Извън него не съществува нито славянин, нито българин. Това слово, което е начало без край, ни е запазило от всички изпитания и единствено ни осигурява живот в бъдещето. Да изразим истински почитта и благодарността си към делото на светите братя, ще рече да изразим и – още по-важното – да докажем почитта си към българското слово и писменост. Да не ги опороचाваме, да ги пазим чисти дори тогава, когато си изкарваме и прехраната от тях. Защото те не са ни дадени само за полза, а за отличие.

24 май 1947 г.

Илия Бешков

Писмо на Симеон Саксбургготски по повод премиерата на "Царска история"

Както съобщихме в миналия брой на "Български вестник", на 27 април в театър "Уйшени", се състоя премиерата на новия мюзикъл на Ницван Дярмати и Габор Харшани "Царска история". Мюзикълът, с характерните за жанра изразни средства от съчетание на музика, танци, хумор и пр. "пресъздава" моменти от живота на българския цар Симеон II, понастоящем министър-председател на България.

На премиерното представление присъства българският посланик в Унгария Светлозар Панов, посланикът за специални поръчения Дьорд Хабебург и др. гости.

Досегашните над десет представления са преминали при добра посещаемост, а в унгарския печат излязоха редица материали и съобщения за новия мюзикъл.

След представлението на 18 май, българският посланик Светлозар Панов, придружен от Димитър Цуцуманов и Владимир Енчев, прочете поздравителното писмо на цар Симеон до създателите и участниците на мюзикъла.

Ето и текста на самото писмо:

Драги г-н Дярмати,

Драги г-н Харшани,

С интерес приех вестта за наскоро състоялата се премиера на Вашата нова творба – мюзикъла "Царска история".

Пресъздаването на моменти от недалечното минало на България ме впечатлява с добрите Ви познания за тази драматична част от най-новата българска история. Разбрах за умението Ви по един лек и достъпен начин да запознаете Вашите сънародници със събития, които са близки до сърцето ми.

На Вас, на младия и амбициозен артистичен състав и на целия колектив, реализирал "Царска история", желая бляскави успехи!

София, 14 май 2002 г.

Симеон Саксбургготски

ВЕЛИКДЕН В БЪЛГАРСКИЯ ПРАВОСЛАВЕН ХРАМ В БУДАПЕЩА

Възкресение Христово! Великден! Тези няколко думи са достатъчни, за да изпълнят с празничен трепет сърцето на всеки от нас. Защото кръстната смърт на Христос и неговото Възкресение даде на човешките право на избор – да бъдат лоши или добри, да избират между безсмъртието и смъртта. Защото неговото Възкресение е нашият безкраен път към божественото съвършенство, което е истинската победа на безсмъртието, а то ще рече победа над греха и злото, които са единствените източници на смъртта. От нас се иска да приемем Христовото възкресение като свое, да възкресим себе си, като чрез вярата съединим душата си с възкръсналия Христос. Така, само като изпълняваме евангелските добродетели, човек може да победи всичко смъртно в себе си и да израстне в безсмъртност и вечност...

Църковният храм е украсен с живи цветя, всичко е подредено и подготвено като за истински празник на душата. Постепенно хората прииждат. Всеки държи в ръката си свещ и очаква свещеникът да излезе от олтаря със запаления свещник в ръка, за да получи от него частица от онзи божествен огън, който ще трябва да обгори и нашите души и сърца, за да ни дари със сила и вяра в безсмъртието на Христос. После всички, начело с отец Стефан, с Евангелието и иконата на Христовото възкресение, излизаме навън. Това тържественото излизане от храма трябва да напомни за отиването на мироносците на Христовия гроб, които срещнали Господ извън Йеру-

салим. Спираме се пред западната врата. Отец Стефан пее "Слава святей" и с хора запяваме тропара на празника "Христос възкресе из мъртвих...". "Христос възкресе!" – произнася той. "Во истину вокресе!" – отговаряме. Връщаме се в храма. Отвсякъде звучи "Христос възкресе!" – "Во истину вокресе!" Следва Светата Пасхална литургия, след която отец Стефан ни поздравява с празника и всеки получава червено великденско яйце.

Възкресение Христово! Това е наистина запомнящ се ден в живота на всеки християнин.

П.П.

ЗАСЕДАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ В МИШКОЛЦ СРЕЩА С КМЕТА НА ГРАДА ТАМАШ КОБОЛТ ЧЕСТВАНЕ НА 24 МАЙ

На 17 май Българското републиканско самоуправление проведе своето поредно заседание в Мишколц, където домакин беше местното ни българско самоуправление.

Гост на заседанието беше кметът на града Тамаш Коболт (Виж снимката!), който, както винаги досега, беше любезен да приеме поканата и да се срещне с

българите. В продължение на повече от час се проведе интересен и съдържателен разговор за българското малцинство в Мишколц, за неговото минало, за работата на нашето местно самоуправление, която кметът на града високо оцени.

На 18 май беше отпразнуван деня на славянската писменост и на българската култура и просвета 24 май. Велики бяха положени пред паметната плоча на българското училище в града и паметната плоча на българския художник Миклош Мажаров, а в крепостта "Диошдьор" съставите "Янтра" и "Росица" изнесоха богат концерт от български народни танци.

В празника участва и българският посланик Светозар Панов.

Българското републиканско самоуправление изказва благодарността си към самоуправлението ни в Мишколц, към неговия председател Янош Вълчев и останалите членове за проявеното любезно домакинство и добрата организация.

По-подробно за 24 май четете в следващия брой!

ВЕСТИ ОТ САМОУПРАВЛЕНИЯТА

Будапеша, ХХІ район

Българското самоуправление в район "Чепел" участва в "Дните на Чепел", които се провеждат от 29 април до 4 май. На 4 май нашето самоуправление се представи с концерт на танцовите състави "Янтра" и "Росица".

Дебрецен

От 17 до 22 април 2002 г. седемчленна делегация на Българското самоуправление в Дебрецен, водена от г-н Ишван Делев, председател на Самоуправлението, беше на посещение в България. В отговор на поканата на г-жа Маргарита Стоянова, директор на къщата-музей "Лайош Кошут" в гр. Шумен, с който Самоуправлението има договор за партньорство и сътрудничество. Делегацията беше почетен гост и участник в четириднешните чествания на 200-годишнината на Кошут в града, побратимен на Дебрецен.

Празничните дни, организирани от Унгарския културен институт в София, от Кметството на гр. Шумен и от музея "Лайош Кошут", включваха двудневна научна конференция, посветена на живота и делото на Кошут и двудневен рецитаторски конкурс за унгарска поезия. В конкурса в четири възрастови групи за професионалисти и за непрофесионалисти се състезаваха 150 рецитатори. И двамата участници в конкурса от Дебреценската делегация бяха отличени с награди: Клара Сидеров с почетната грамота на конкурса, а Виктор Мила-

нов със специалната грамота на директора на Унгарския културен институт – Дьорд Сонди.

Делегацията положи венци пред бюст-паметника на Лайош Кошут в града и пред паметната плоча в къщата-музей. Бяха осъществени срещи и разговори с кмета и зам. кмета на Шумен, с ректора на Шуменския университет, с председателя и с членовете на Комисията по култура към Общинския съвет и с други общественици, дългогодишни приятели на Унгария в Шумен.

През свободното си време членовете на делегацията посетиха и разгледаха забележителностите на града и окръга като: град Преслав, втората българска столица, неговия исторически музей с Преславското златно съкровище в него; историческия резерват "Мадарски конник", Шуменската крепост, паметника "1300 години България" и др.

Раздялата с приятелите, нови и стари, на делегацията на Българското самоуправление в Дебрецен завърши с усмивки и пожелания "До нови срещи!"

И никой не се съмнява – сигурно ще има още много такива!
М. Стефанова

На посещение в Унгария

От 18 до 20 май т.г. двадесет и две жени от Клуба на ветеранките от Втората световна война посетиха Унгария, за да се поклонят пред гробовете на войниците от Първа българска армия в Хиркан.

През първия ден от престоя си те поднесоха венци и положиха българска пръст в Харканското гробище, придружавани от военния аташе на Посолството и представители на българската общност в Унгария.

На 19 май посетиха неделната литургия в българския православен храм "Св. Кирил и Методий" в Будапеша, както и Българския културен дом.

Срещата в Българското посолство бе осъществена на следващия ден. В разговора с Посланика представителките на Клуба подчертаха, че смисъла на пътуването им е да се оживи спомена за загиналите им другари и да се пренесе паметта за тяхната саможертва и в съзнанието на новите поколения. Те обсъдиха въпроса за опазването и поддръжката на българските военни паметници в Унгария. Председателката на Клуба на ветеранките Мими Петкова изтъкна, че подкрепата, оказана им от ген.Михо Михов, от министър Соломон Паси и от Министерството на отбраната, им вдъхна оптимизъм за ангажираността на българските държавни институции с грижата за българските военни паметници в чужбина. При срещата бе поддигнат въпроса и за съпричастността на българо-унгарското средно езиково училище "Христо Ботев" към историята и съхраняването на паметниците на загиналите в Унгария български войници. В края на срещата посланикът Светлозар Панов получи почетен знак на Клуба на ветеранките от Втората световна война.

Със съдействието на Българското републиканско самоуправление в Унгария, жените от Клуба посетиха синагогата в Будапеша.

КУЛТУРНИ ВЕСТИ

Конференция за българското градинарство

На 10 март в музея "Йожеф Коста" – Сентеш се проведе научна конференция на тема "Традициите на българското градинарство в Сентеш и околността". Конференцията беше председателствана от д-р Миклош Чикаи, председател на Унгарската аграрна камара. В една от музейните зали, която се оказва малка, за да побере интересувашите се, д-р Юдит Сюч, Ласло Мод, Габор Рожа и Йожеф Мора изнесоха интересни доклади за българското градинарство в Унгария и специално в околността на Сентеш.

След това, депутатът от Унгарския парламент Шандор Фаркаи откри новата музейна експозиция, посветена на българското градинарство, поместена в отделна зала. Накрая Тюдде Иванович и Жужана Кочин, студентки в Сегедския университет, пяха на чист български език наши народни песни.

Откриването на тази нова българска и научно издържана музейна експозиция е както признание за ролята на българските заселници в стопанския живот на страната, така и безспорен принос в проучването на ролята на българското градинарство в Унгария.

За съжаление, представители на българските институции в Будапеща, с изключение на Републиканското самоуправление, не присъстваха на конференцията и откриването на музейната експозиция. Причините за това не са ни известни, но добре би било прояви от този род, на така да се каже "българска тема", да намират място в календарния план на нашите институции, защото участието в тях е не само благодарност към техните организатори, но и уважение към нашите потомци в Унгария, пък и към самите нас.

Фестивал на националностите в Унгария

На 27 и 28 април в културния дом "Карой Ач" в Рацкеве, се проведе III фестивал на националностите в Унгария. Българската общност се представи с танцовите състави "Зорница" и "Росица".

Изложба в Българския културен институт

На 9 май, изкуствоведката Мина Пап откри изложбата-батика на Людмила Дамянова и Лиляна Чаушева.

"Виена"

Пред близо 30 любители на българската литература на 29 април, понеделник, в редакцията на сп. "Хемус" бе представен романът "Виена" на българския писател Антони Георгиев. Антони Георгиев е журналист по професия. Той е напуснал България в началото на 1989 г. и сега живее в Дания. "Виена" е неговият първи роман, който предизвиква голям интерес в България, след отпечатването му в сп. "Сезон" и илизирането му в отделна книга в издателство "Дружество Гражданин". За интереса към книгата говори и фактът, че тя вече има своя английски вариант (направен от самия автор) и в момента се превежда на френски език. На вечерта за книгата говори френската преводачка Мари Врина, която в момента работи над нея. Присъстващите изказаха мнения и зададоха въпроси на автора и преводачката в рамките на един интересен и ползотворен разговор. Ограниченият брой екземпляри от книгата, предоставени от автора, бяха изкупени.

Доклад на Александър Гюров

В рамките на "Дни на унгарската култура" в Шумен през м. април т.г. се проведе научна конференция на тема: "Кошутовата емиграция в България". Подзаглавие "За приема, продължението и последиците на Кошутовата емиграция" на конференцията доклад изнесе нашият сънародник от Унгария Александър Гюров.

Лекция на д-р Александър Варо

На 26 април в Българския културен дом нашият сънародник д-р Александър Варо изнесе лекция на тема: "Кой уби Ботев?" Лекцията беше много интересна, защото лекторът, който всички познаваме не само като лекар и отличен пианист, но и като сладкодумен разказвач, се спря на всички известни версии около смъртта на българския поет и революционер Христо Ботев, което стана пък и повод за поставяне на въпроси и провеждане на един съдържателен разговор. Жалко само, че една толкова заинтригуваща и интересна тема и поднесена с такова широко познаване на материала и завидна научна осведоменост от страна на лектора, беше слабо посетена.

Посолството на Р България Ви кани на представяне на книгата "Антология на новата българска поезия", което ще се състои на 3 юни от 18.00 ч. в приемната зала на Столичната библиотека "Ервин Сабо" (допл. "Калвин" на пл. "Ервин Сабо", 1).

Страница на Дружеството на българите в Унгария

От Лазаровден до Гергьовден

Пролетният цикъл от празници завършва със страстната неделя, която пресъздава последната седмица от земния път на Исус Христос: възкресението на Лазар, влизането в Йерусалим, тайната вечеря, разпятието на кръста и възкресението на Христос. Към светите празници се прибавя и народната традиция, която по свой начин свързва пролетното възбуждане с ежедневието и бита на хората. Тази година за пръв път бе възпроизведен старият български обичай лазаруване.

Лазаруване

Народната традиция отбелязва Лазаровден с обичай, който ознаменува превръщането на подрастващите момичета в моми за женене. „Подготовката за празника започва по време на великденския пост, когато момичетата се събират в дома на по-възрастна жена, учат песните и игрите и се разпределят на групи по 5-6 лазарки. На Лазаровден групата обхожда домовете, момичетата пеят песни за всеки член от семейството и навсякъде стопаните ги даряват с яйца, а понякога и с пари, брашно и мас. Хорото на лазарките е буйно, с много извивки и засилвания и не е сключено в кръг. След обхождането на домовете момичетата си разделят събраните дарове.“ Това е написано за празника в „Български календар 1997“ и може да се каже, че то бе осъществено почти дословно от групата „лазарки“ от българското училище: Анна-Нели Шумова, Веселина Георгиева, Елица Крумова, Марина Тютюнкова и Петра Вladoва. Ръководителка на групата, от която момичетата са научили лазарските песни и танци, е Цанка Маринова, учителка в Българо-унгарското средно езиково училище „Христо Ботев“. Зад възстановката на обичая на 27 април т.г. в българските домове на Халастелек стои и упорството на Верка Живкова, която вече няколко години не пропускаше форум, без да спомене желанието си да съживи тази стара традиция сред българските семейства в Унгария. Лазарките посетиха домовете на Анка и Георги Вladoви, Живка и Тодор Вladoви, Катя и Младен Младен-

нови, Колю и Цеца Кушеви, бай Петко и леля Манци. Пяха песни, танцуваха и бяха дарени и почерпени от домакините. Радостта на децата беше голяма, а и домакините не проявяваха нетърпение. Не вярвам, че въодушевлението се дължеше само на присъствието на шаба на телевизионната програма „Рондо“, която ще излъчи репортаж в предаването на 30 май, четвъртък, от 13.00 по първа програма (повторение в събота от 11.00 часа по втора програма). У Живка Вladoва, например, момичетата събудиха приятни спомени от нейната младост, когато не веднъж е ходила с другарки да лазарува, пяла е същите песни и е играла същите хора.

Инициаторите имат желание „лазаруването“ да продължи и през следващите години, а освен това да организират и „коледуване“, в което пък да вземат участие момчетата.

Върбница

Това е денят на влизането на Исус Христос в Йерусалим, където е бил посрещнат с „Осанна“, а пътят му е застлан с върбови клонки. Ето защо, посетеният църковната служба, на този ден получава върбово клонче, което да занесе в дома си.

Следва „страстната неделя“ – седмицата на страдание, през която Христос се прощава с учениците си (на тайната вечеря) в четвъртък, бива заловен и разпнат на кръста – в петък, и възкръсва – в неделя. В Българския православен храм през тези дни имаше литургии, посветени на тези възлови моменти на вярата.

Великден

Разбира се, най-голям е интересът към великденската служба. Защо е залегнало така у нас, че дори друг път да не ходим на църква, този ден рядко пропускаме? Може би това е единственият православен празник, който никога не е бил заличен от ежедневието на българина. Дано сега малките момчетата, които помагат в църковната служба (а защо да не се намерят и други форми за приобщаване на младите и децата?) да израснат с други навики и посещения в Българския православен храм „Св. св. Кирил и Методий“ да се превърне в ритуал, който събира хората от

общността в една обща духовност. Усилията на отец Стефан са наистина похвални – часове в училището, очерки в Български вестник, участие в българското предаване на унгарското радио, ежедневни срещи с паството. Но дали са достатъчни усилията на един човек? Има неща, които се възпитават от ранна възраст с много търпение и добър пример от всички възрастни и ръководители на общността.

Гергьовден

Гергьовден тази година съвпадна с Великден, та и двата празника преминаха „с един масраф“. По-сложно е, когато православният великден се случи след Гергьовден – тогава, по време на светите пости, и курбан не може да се освети. Но това наистина се случва рядко. За съжаление народният певец Илия Луков не можа да пристигне в Будапеща и да изнесе своя концерт. Това стана ясно само няколко дни преди празника, след като бяха разпратени поканите, така че мнозина научиха новината едва в неделя. А заради дъждовното време освещаването на курбана трябваше да се пренесе в залата на Културния дом (вместо в двора на църквата). По случай празника Управителният съвет на Дружеството на българите в Унгария бе отсидил награди на свои заслужили членове. С 50000 форинта бяха възнаградени старите служители на дома Елена Карова и Иван Байчен. Стените в салона на БКД бяха украсени с фотосите на младия фотограф-художник от София, Константин Петров, чиято изложба бе открита в началото на тържеството. Отец Стефан освети курбана, след което започна и народното веселие. Агнешката чорба заслужи много похвали – този път готварската заслуга е на Верка Живкова.

Нова книга

Излезе от печат брошурата „90 години училище „Св. св. Кирил и Методий“ в с. Поликрайще“, написана от Георги Д. Иринков и отпечатана като подарък от Дружеството на българите в Унгария с председател Димитър Танев. Текстът проследява историята и настоящето на училището и е илюстрирана с фотосите на видни радатели на българската просвета в селото, както и сградата на училището. **С. К.**

Разговор с българския православен свещеник във Виена, негово високоблагочиние ставрофорният иконом Иван Петкин, който е и архиерейски наместник на Австрия и Унгария

След горе-долу тричасово уютно пътуване с международния експрес Виена ни посреща пролетно и капризно. Вали дъжд, обикновено запхтяно ежедневие. Гарата е пълна с разговорящо многолюдие. Изчакаме няколко минути. Сякаш сме потиснати: сами и непознати в големия град. Не след дълго всичко наоколо променя светлината и своите измерения. Посреща ни благата усмивка на един българин. На един истински българин, чието апостолско дело може да бъде за нас пример и мерило. Колата бързо и безшумно се хлъзга по виенските улици, за да ни отведе на педя българска територия. Междувременно отец Иван ни разказва:

– Мястото, в което се помещава българската православна църква до 1990 г. е било младежки клуб на децата на българските дипломати, пребиваващи по служба във Виена. Състоянието на помещението беше лошо и не отговаряше на нашите изискванията. Първата служба беше отслужена на 25 декември 1993 г., а самата църква беше осветена няколко месеца по-късно, през 1994 г., на 24 март. На този ден беше Цветница.

В Австрия имаме българско присъствие от около 200 години. През изминалото вече столетие са правени опити за учредяване на българска църковна община, но те са били осуetyавани по различни причини: Първата, после Втората световна война и ред други обстоятелства. Едва през 1967 г. с огромното съдействие на Светия синод и личната помощ на тогавашния патриарх на Българската православна църква Кирил се удава на българската общност да създаде своя община. Светейният Български Патриарх Кирил изпраща един духовен учен от София – отец доцент Николай Шиваров, който става и един от съоснователите на българската църковна община. На 19 май 1969 г. общината получава държавно признание и регистрация от страна на Република Австрия. В тези повечето от 30 години се радваме на почтително внимание и респект от страна на австрийската държава. Не само че никога не сме имали пречки от страна на Република Австрия, но продължаваме да се радваме и да сме благодарни на нейното гостоприемство. Благодарни сме и на Светия синод на Българската патриаршия, който финансово е издържал църковната ни

община от 1967 г. до 1990 г. От 1 януари 1990 г. не получаваме никаква помощ нито от българската държава нито от Светия Синод, нашата община е на пълна самоздръжка и всичко, което виждате тук: иконостас, икони, църковна утвар, обзавеждане и др. е от средства от нашите вярващи сънародници в Австрия. Имаме и много австрийски приятели, почитатели на България и Православията, които също подпомагат и дават своята лепта за издръжката на църквата ни до настоящия момент. Каквото ни е необходимо – свещи, календарчета, богослужебни книги, религиозна литература и т.н., доставяме или лично, или поръчваме срещу заплащане на частни начала. Всичките ни икони са оригинални, истински. Иконостасът беше закупен през 1993 г. от една старокалендарска гръцка църковна община във Виена, която вече не функционира. Заедно с иконостаса закупихме полюлея с изображението на 12-те апостоли, архиерейския трон с клироса (певницата), както и царския трон. Останалите икони, които сега могат да се видят от двете страни на иконостаса получихме като дарения по-късно: Св. апостол и евангелист Матей е от български художник и е подарък от нашия църковен настоятел Никола Стефанов; храмовата икона на Свети Йоан Рилски е рисувана от един холандец свещеник в руския православен храм във Виена и ни е подарена от отец Ерих Холаубек. Двете големи аналойни икони на свети Иван Рилски и на свети Йоан Кръстител са рисувани от Петър Шалффов, от Со-

фия, и са ни подарени от църковния ни настоятел Васил Вълчев. Почти всичките ни икони, които биват съответно за всеки отделен празник поставяни на аналоя в средата на храма, за целуване, са дело на Петър Шалффов. Той има дар божий. Преди да изпише една икона той пости, преминава през един период на медитиране, на вглъбяване, рисувайки без лупа.

Към църквата имаме църковен хор, състоящ се от петнайсетина млади хора. През ноември 1993 година, само за един месец, можахме да ги организираме и заедно да научим песнопенията за светата литургия. На 25 декември с.г. те вече участваха в тържествената служба. Много сме щастливи, защото старанието и последователността на тези младежи доведоха църковния ни хор до такива успехи, че вече шест пъти той е излизал на концерт във виенската катедрала, няка миналата година в Хофбурга (двореца на австрийските императори), канят го на различни големи прояви, като например миналата година януари месец при празнуването на хиляда годишнината от основаването на един манастир в близост до Виена: Клостернойбург. Бяха ни поканили на това честване и всичко директно беше предавано от австрийската телевизия и радиото на Долна Австрия. Това беше едно незабравимо преживяване за всички ни, гордост за България. В храма имаме малък балкон, където закупихме едно електрическо пиано за нуждите на хора и детската музикална школа. Репетициите са обикновено един път седмично,

но зависи и от ангажиментите. Диригент на хора е бившият диригент на хора на Старозагорската опера и на хора на Българското радио г-н магистър Пламен Генов. Той е и много добър пианист.

Освен тържествените литургии и службите, тук организираме и концерти за цигулка, арфа. Църквата е за да приобщава, да свързва хората, независимо дали те са вярващи или не, дали изповядват една и съща или различни религии. Много благородно е именно в това място да има такива прояви. Чест и гордост е за църквата ни сред богомолците да виждаме известните в цял свят български оперни певци и певци: д-р Любомир Панчев, Нели Божкова, Красимира Стоянова, проф. Маргарита Лилова, Божидар Николов, Юлиан Константинов, Емил Иванов, Катя Узунова . . . На няколко пъти и Николай Гяуров.

Както вече казах, не получаваме подкрепа от България и доскоро плащахме наем за помещението. Принудени сме да сме на абсолютна самоиздръжка и имаме грижата от приходите, получени за църквата: продажба на свещи, дарения в дискаса, продажба на книги, компактдискове, икони по поръчка, да осигурим средства за поддръжка и почистване на храма, за хористите, за отопление, осветление. Имаме и свой печатен орган – “Енорийски лист”, който излиза четири пъти в годината. Той също има своите разходи. Вече за втори път правим – единствени в Австрия, а може би и единствени в Европа – икуменически календар, в който бяхме нанесли църковните празници не само на православните, но и на католици, протестанти и арменци. Това беше една много хубава инициатива през 1996–1997 година, доста благосклонно посрещната от обществеността, обаче ни струваше скъпо и не беше по силите ни. Не можахме да си позволим повече такова издание. Един от нашите видни църковни настоятели, г-н каммерзенгер д-р Любомир Панчев (за когото стана дума по-горе), пял десетки години на сцената на Виенската Щатсопера, един много известен българин, една легенда за българската колония тук, беше на посещение в Мадрид и беше приет през 1996 г. от цар Симеон, подари от наше име от тези икуменически календари на Негово величество. Царят с радост беше споделил, че това е една поощрителна българска идея. Това беше голяма гордост и радост за нас. Имахме удоволствието и ние като българската колония в Унгария, на 20 март т.г. да пос-

рещнем Негово Величество Цар Симеон II тук, по време на неговото официално посещение в Австрия на 21-22 март. За нас беше чест, че по негово желание, той беше пристигнал един ден по-рано, за да може да посети българската църква. Приветствахме го, подарихме му икона на Св.Тихон Аматунтски - гръцки светец, чиято памет се празнува на 16 юни – рожденият ден на Царя. Той пък ни подари иконата на Света Богородица, която е от български автор и е осветена в Рилския манастир. За нас това е втори, дори бих казал трети царски подарък. Когато устроихме църквата, преди да я осветим, отидохме в близката католическа църква, в чиято енория се намира нашия храм, за да посетим католическия свещеник и той, знаейки предварително за нашето отиване, беше погледнал в кондиката на църквата кога за последен път е имало някакво събитие, свързано с България или с Българската Православна Църква. Оказа се, че това е било в 1907 година, когато цар Фердинанд е бил поканен на едно кръщение и е подарил на църквата една икона. На освещаването на нашия храм католическият свещеник ни подари тази икона. А след освещаването на църквата ни царица Йоана ни подари лично един комплект свещенически одежди и един нагръден свещенически кръст. Така че сме свързани с царската фамилия отдавна.

Колко българи живеят тук, колко мляри има българската църковна община? Каква е посещаемостта на храма?

Всеки неделен ден отслужваме от 10:15 ч. света литургия. Присъстват от 80 до 120–150 души. На големи празници се радваме да видим по 300–400 души. Миналата година на Великден бяхме приготвили две хиляди яйца и не ни стигнаха. В цяла Австрия постоянно живеещите българи са над 10 000 души, с тези които сега прииждат на временна работа, не можем да кажем колко са, но може да си представите, че само в икономическия институт на Виенския Университет българските студенти са над 2000. Общо за цяла Австрия броят на студентите е може би над 4000 души. Идват доста млади хора в църквата. Даже направи впечатление по време на посещението на царя на нашите австрийски официални гости, че има толкова много млади хора. Голям брой младежи постоянно се черкуват, практикуват нашата религия, идват да се изповядат, да се причестят. И това го правят съвсем съзнателно, убедено, от вътрешно приятно влечение.

Споменахте за младежко дружество, свързано ли е то с църквата, или е съвсем отделна организация?

Не, то е вътре в църквата. Има българско студентско дружество, където тези млади хора също членуват, но тази младежка група е на разположение на църквата и когато имаме нужда от някаква помощ, било то техническа или друга, всички заедно запретваме ръкави и го правим. Не търсим и не очакваме помощ отвън.

А друга обществена организация на българите има ли тук освен църковното настоятелство, младежкото дружество?

Да, има австрийско-българско дружество, дейността на което през последните години понамаля, но сега отново се съживява. Но за намаляване на дейността му носим отговорност ние, българите. Имаше време, когато беше направен директен опит да се повлияе на дейността му от страна на официални български власти. Това беше много неприятно посрещнато тук и донесе своите негативни последици. В дружеството от българска страна членуват малък брой сънародници, но целта е с българските културни ценности да бъде запозната австрийската общественост. Австрийско-българското дружество имаше чудесни инициативи преди години.

Тук сигурно ще е интересно да разкажа за хуманитарната дейност на нашата българска православна църква през последно време. През 1997 година например, когато беше запалена сградата на Народното събрание в София, ние събрахме хуманитарни помощи и изпратихме в България медикаменти на стойност 14 млн. шилинга (2 млн.ДМ). Намерихме спонсор, който ни помогна, покъсно в продължение на две-три години правихме коледни дарения за около 50 000–60 000 шилинга (7–8 000 ДМ) за старчески домове, за самотни стари хора, целено за пенсионери, свещеници, преподаватели в Духовната академия. Отделно в продължение на една година изпращахме месечна помощ на един дом за душевно болни мъже. За трапезарията на духовната семинария в София изпратихме над 12 000 щатски долара. В последно време, обаче нямаме такива възможности, тъй като дарителите ни, църковните настоятели се “понзмориха” да дават помощи и като че ли дарителните акции нямат край. За съжаление оттам няма никаква отговорност, не се получава никакъв отговор. Като че ли тази стартова помощ не кара нещата да потръгнат. Не знам защо.

От колко души е църковното настоятелство? Каква е структурата му, начинът на работа?

Църковното настоятелство се състои от шест души с трима подгласници и трима души контролна комисия. Към контролната комисия също има трима подгласници. Председател на църковното настоятелство е енорийският свещеник. Той е човекът, който представлява църковното настоятелство извън църковната община и той е човекът, който носи отговорността. Естествено като председател на църковното настоятелство свещеникът е и официален представител на Българската православна църква. Неговият статут е изключително важен и авторитетът му пред властите е голям. Енорийският свещеник е официалното лице, към което австрийските власти имат респект и признаване. В австрийския официален регистър на службите, където фигурират всички държавни служби и органи на местната власт в Австрия, започвайки от федералния президент и министър-председателя на страната и се стигне до кмета на най-малкото селище, под рубриката "Религия" е вписана и Българската църковна община като официално признато юридическо лице в Австрия и там е посочено името и адреса на енорийския свещеник, като официален представител. Имаме касиер, който след всяка служба описва събраните средства от продажбата на свещи, от дискаса, оставените край иконите пари и др. При нас всичко е видно, прозрачно. Всяка получена лепта може да бъде открита в закупен нов килим, нова икона или някаква друга придобивка за църквата. На основание Устава на Българската Православна Църква в България, църковното настоятелство е взело решение за църковните такси, които се внасят в полза на църквата при извършване на частни служби: кръщения, венчания, молитви, панихиди, погребения, водосвети и т.н. Самото преподаване на светите тайнства не струва нищо, но издръжката, поддържането на църквата, ремонт, наем, режийни, почитване, издателска дейност, страница в интернет, църковен хор, енорийски свещеник, пощенски, телефонни разnosки изискват наличието на определени финансови средства. Това е основен мотив. Естествено, тези вярващи, които нямат възможност да подпомогнат материално църквата, също са и ще бъдат обслужени и обгрижени духовно от енорийския свещеник.

От две години вече имаме страница в Интернет, на български, немски и английски език, направата на която ни струва около 42 000 шилинга (6 000 ДМ). Тя редовно се опреснява и сме много радостни, защото имаме читатели от цял свят: Канада, Нова Зеландия и другаде. Църковното настоятелство има своя канцелария, тя е вътре в църковната сграда. Обикновено работя външи. Там имам компютър, но в днешно време без техника не може, още повече че административната работа и работата по вестника, който издаваме е голяма. Имахме компютър и тук в църквата, но преди три седмици го подарихме за България с хуманитарна цел.

Направи ми впечатление, че върху столовете на месингови табелки са изписани имената на наши българи. Разкажете ни нещо за тях?

Да, това са имената на по-големи наши дарители. Това е един малък знак на внимание към всеки, който е допринесъл за тона днес църквата ни да съществува. Това обаче не значи, че друг няма право да седне на това място. Всеки е добре дошъл и който дойде пръв и столът е свободен, може да седне на него. Дори и човекът, чието име е изписано да дойде, но по-късно, и мястото е вече заето, няма значение. Това е само жест, знак на внимание към нашите дарители. Тук ще споменем имената на каммерзенгер д-р Панчев, Здравко Владимир, д-р Тодоров, Цветан и Лили Попови, проф. Тумангелов, Никола и Рене Стефанови, д-р Паруш и магистър Евелине Чолакови, д-р Кирил и магистър Ингеборг Тодорови, д-р Борис Рачев, магистър Ева Венкова, Иван Ангелов, Ангел Ангелов, Кристина Суванджиева, Божидар и Нешка Петрови, дипл.инж. Васил Вълчев, магистър Христо и Мария Кърпачеви и др. Това е една малка част от множеството наши дарители, спомоществатели на църквата ни. Но нека Ви разкажа за двамата големи български дарители, които за съжаление вече не са сред нас, г-н д-р Дони Донов и г-н д-р Паруш Чолаков. Те предварително бяха изразили своята воля на погребенията им да не бъдат носени цветя и венци, а вместо това хората да подарят парите за тях на черквата. И двата пъти на сметката на църквата се събраха по около 100 000 шилинга. Имаме и австрийски дарители, дори случаи, когато католици преминават в православие. Един такъв случай е моят колега, отец Ерих Холаубек, който премина от католик към православие, стана дякон, после свещеник и

сега заедно служим всяка неделя: аз на църковнославянски и български, а той на немски. Той е един много сръчен човек. Шкафовете, които виждате в църквата, са направени от него саморъчно, пулта за покойниците, за иконите също. Освен това той събира вощка от изгорелите свещи и го излива отново във вид на фигурални великденски яйца, коледни елхички, ангелчета в зависимост от предстоящия празник.

Бихте ли казали нещо за Ваиата издателска дейност? Разкажете ни за "Енорийски лист" на църковната община във Виена?

Вестникът излиза вече единадесет години на български и немски език, четири пъти в годината. Бива списван от енорийския свещеник. При подготовката за разпращане през първите 8-9 години той бе подпомаган от своите деца и съпруга, от отец Ерих, а в последно време от иподякон Димитър Стоянов, от диригента магистър Пламен Генев, от хористката Даниела Енчева. От шест години "Енорийският лист" е признат за официален вестник в Австрия и има тираж около 2000 броя.

Дворът между сградите е изпълнен с аромат на здравец. В средата му расте младо дръвче. Към двора гледа малко помещение, в което след служба желаещите могат да поговорят край кокетни масички на чаша кафе, чай или вино. През седмицата винаги може да бъде организирана сбирка или среща. Църквата разполага със своя посуда и дава приеми два-три пъти през годината за по 300-400 души.

Намираме се в четвърти квартал на Виена, в комплекса от сгради, в които живеят българските дипломати в Австрия, на пл. "Кюниплац" 7.

Отец Иван е женен, има двама сина и една дъщеря. Работи заедно със своята съпруга вече даанадесет години в австрийска фирма сродна на Червения Кръст, но нямаща никаква връзка с Църквата. По този начин бива подсигурана издръжката на семейството му. В тази фирма той отговаря от няколко години за младите хора, които отбиват редовната си военна служба в здравни заведения.

За Българската православна църква отец Петкин и съпругата му Катя, често подкрепяни и от техните деца, отделят почти всичкото си свободно време.

В навечерието на десетгодишнината от освещаването на българския православен храм във Виена нека му благодарим и му пожелаем здраве и сили.

На многове лета!

РАДЕТЕЛИ НА БЪЛГАРО-УНГАРСКОТО ПРИЯТЕЛСТВО

АНДРАШ ФОДОР (1929–1997)

Волнокрилата мъдрост на таланта

Петъчен ден беше, 27 юни 1997 г. инквизиторският зной е изсмукал лазура от небесния връшник. Скуката на телевизионните новини сякаш се подклажда от вечерната жарава. Едно изречение обаче безпощадно взриви тяготата: в следобедните часове на балатонския плаж във Фоньод се е удавил Андраш Фодор. Неточно – болното му сърце не е издържало на ласката на водата, с която тя е искала да пропъди лепкаво-тежката горещина, свила гнезда във всички нас. Знаех, че това беше денят, когато възнамеряваше да се върне в Будапеща. Защото седмица по-рано в мамещия с прохладата си хол на жилището му с часове обсъждахме нови преводи от млади български поети. Не успяхме да завършим, Андраш замина за Фоньод при сестра си. По традиция да работи в тихозакътания нейн дом.

Не исках, не можех да повярвам. Принудих се, съпругата му Шаролта при мъчителната ни среща сподели: Андраш е имал още около час преди тръгването на влака за столицата. Горещината коварно и диктаторски го е отправила към езерото...

Запознахме се към средата на седемдесетте години благодарение на Ласло Наги. На онзи Ласло

Наги, който пък въведе Андраш Фодор във вълшебството на българската поезия. Двете сродни души са се срещнали при една трета, при Яворов, в техни превод излезе “В часа на синята мъгла”. Оттогава българската поезия стана фатум на Андраш Фодор. И именно от това изкласи многостовието на приятелството ни – правех подсрочници, помагах – доколкото можех – при преводите. Трудно обаче научавах по нещо за приятеля си, волнокрилата мъдрост на таланта си той раздаваше на всички, но себе си винаги затваряше в неподатливата черупка на делничната човешка скромност. Едва през октомври 1985 г., когато организирахме неговата литературна вечер в Българския културен институт, успях да довърша мозайката на жизнения му път.

Андраш Фодор е роден на 27 февруари 1929 г. в с. Капошмерьо, един от “западните прагове” на Капошвар, в семейството на железничар. Седемнадесетгодишен публикува първите си стихотворения, нататък пътят му е почти типичния за младите таланти през тези години. Като студент в известния колеж “Йотвъш” завършва филология и библиотечно дело, работи като гимназиален учител и редактор. И пише, превежда. Много. Години наред завеждаше секция “Поезия” на Съюза на унгарските писатели (1971–1981), сетне стана подпредседател на Съюза (1981–1986). Три пъти е

отличен с наградата “Атила Йожеф” (1956, 1973, 1980), а в България с ордена “Кирил и Методий” (1974). Отдавна заслужената Кошутовата награда му бе връчена едва през 1992 г. Защото се различаваше от болшинството утвърдили се преди промяната поети – не запяхимни за партията, не пожела да броди в огромното море на изкуството с попътния вятър на тогавашната идеология. Фокусът на поезията на Андраш Фодор (а и на неговите преводи) най-точно е намерен от Матяш Домокош: цялото негово творчество е равнозначно с исконната мечта на човечеството “земният свят да намери своята стряха”.

Тази стряха за България Андраш Фодор строеше от преводите си преди всичко от творби на Иван Вазов, Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Христо Ясенев, Атанас Далчев, Валери Петров, но никога не забравяше и младите поети, които тук биха били трудно изброими. Благодарение на Нино Николов през 1981 г. на български се появи стихосбирката на Андраш Фодор “Другата безкрайност”. Унгарският поет посвети десет стихотворения на “втората си родина” и пленяващото есе “Пътят на един преводач в България”. Сътворени – както и стиховете и прозата му – с волнокрилата мъдрост на истинския талант. И точно последното е сигурна ваксина срещу забвениято.

Александър Гюров

Празник в училището

На 10 май 2002 г. БУСЕУ “Христо Ботев” изпрати своят 84-ти випуск абитуриенти.

Последният училищен звънец удари за щастливите момчета и момичета, за които учениците от горен курс бяха подготвили специална програма.

На тържеството присъстваха официални гости:

Г-жа Б.Тезиева – аташе по културата и печата и г-жа Виолета Фратер – зам.-председател на Българското републиканско самоуправление, много приятели, близки на учениците, техните съученици от цялото

училище и дори бивши учители, пристигнали специално за случая от България.

Тържествената вечер бе открита с поздравление на директора на училището г-н Златан Тодоров към абитуриентите. Той им пожела успех в бъдещите начинания, съхраняване на ценните човешки добродетели и успешна реализация. Да не забравят своето училище и учители, които с изключителен професионализъм, с много обич и човешка доброта са учили своите ученици не само на тайните от науката, но и на житейски ценности.

С много изненади бяха изпълнени последните минути в училище на дванадесетокласниците. Те получиха символите на живота като дар: хляб и сол, пръст от

ДИЕТОЛЕЧЕНИЕ ЧРЕЗ ПЧЕЛНИ ПРОДУКТИ

Значението на храненето е основен фактор, който има отношение към здравето на населението. То започва от най-ранна детска възраст, когато трябва да се задоволяват физиологическите потребности от хранителни вещества (въглехидрати, масти, белтъци, витамини и минерали), осигуряващи правилния растеж и развитие на органите на растящия индивид.

Щадете детския организъм!

Прехранването на детето с тестени изделия, захари, мазнини и т.н. води до увеличаване броя на мастните клетки. При пълните деца те нарастват 4-5 пъти и не се редуцират в по-късна възраст, а само могат да намалят обема си. Ето защо профилактиката чрез храненето трябва да започне от най-ранна възраст и да продължи до късна старост.

В зряла възраст

нарушения режим на хранене води до нарушаване на баланса на обменните процеси. Това обуславя често срещаните "социално-значими" заболявания като повишено кръвно налягане, ставни деформации, жлъчни и бъбречно-каменни болести и т.н. При тези случаи трябва да се проведе редукиционна диета, която да удовлетвори биологичния минимум. Именно тук намира място медът, като хранителен продукт с изключителни качества, известни от най-дълбока древност.

Медът

е продукт, който се усвоява изключително лесно от организма, като му доставя разнообразни хранителни вещества с богат минерален състав. Микрослементите са почти в същото съотношение, както в кръвта на човешка. Това е и предимството на меда пред захарта, която дава само калории. Медът доставя на организма ред минерални вещества, витамини, ферменти и различни плодови киселини. Богатият минерален състав на природния продукт обуславя алкализизиращото му действие, с което подпомага организма да се освободи от вредните продукти на обмяната, които имат кисела реакция. Медът засилва гравитационните процеси, които са от изключително значение за всички хора, подложени на тежко физическо натоварване, тъй като се предотвратява мускулната треска и умората. Като доставя на организма големи количества усвоявани калории, медът се явява прекрасна храна и за деца и за възрастни, особено за хора във възстановителен период след боледуване (ползва се за лечебно

хранене почти при всички заболявания).

Яжте мед ежедневно!

Добре е да се консумира мед всеки ден по 100-150 г, което служи като профилактика на затлъстяването, сърдечно-съдовите, стомашно-чревните, бъбречните и др. заболявания.

Широко известно е слабителното действие на пчелния мед – явява се като основно лечебно средство при хроничния запек, който от своя страна е благоприятна почва за появата на рак на дебелото черво.

– 2 суп.л. мед взети с топла вода или с варено жито сутрин, след ставане от сън е добро противозапичащо средство.

– Полезни за премахване на запек са билковите смеси със слабително действие като майчин лист, слабителен чай и др. като всяка сутрин се пие по 1 ч.ч. в която е разтворена 1 ч. л. мед.

При диетолечението медът е основен продукт

но може да бъде съчетан и с други пчелни продукти, като прашец, пчелно млечице и др. Ролята на пчелните изделия може да бъде разглеждана както самостоятелно, като апитерапевтични средства, така и в съчетание с други хранителни продукти, като плодови и зеленчукови сокове, пектини и др. биологичноактивни вещества, които също имат отношение към диетологията.

майката Земя и паричка. Редувах се закачливи пожелания, мъдрости и съвети за бъдещия им път в живота.

Техните приятели и съученици ги поздравиха с най-нежните стихове и песни за приятелството, любовта и ... раздялата.

Красивите момчета и момичета, отрупани с пролетни цветя, с насълзени очи от вълнение, благодариха за своите учители за всеотдайността. С простите и съдържателни думи: "Благодарим Ви за всичко и ни простете за грешките!", те изразиха най-искрени свои чувства.

След училищното тържество абитуриентите се отправиха към своя първи бал в живота!

На добър път, скъпи ученици!

Да почистим бижутата

ПЕРЛИ – посоляват се хубаво с готварска сол и се слагат в една ленена торбичка, която се потопява в съд с хладка вода, докато всичката сол се просмукне от водата. След това се изсушават на слънце.

КОРАЛИ – поставят се в хладък слаб соден разтвор да постоят само 1-2 минути. След това се изплакват със сапунена вода и се слагат в дървени стърготини да изсъхнат. Стърготините трябва да ги покриват от всички страни.

КЕХЛИБАРЕНИ ОГЪРЛИЦИ – прави се паста от счукана креда, разбъркана с вода и с нея се търкат зърната. Сетне се взема парче фанела, натопява се във възвряло млясо и се намазват кехлибарените зърна, а сетне се избърсват със сух парцал.

ЗЛАТНИ ПРЕДМЕТИ – чистят се много лесно с топла сапунена вода, размесена с амонячен спирт. Служим си с четка за зъби.

ЗЛАТНИ ВЕРИЖКИ – измиват се с добър, силен оцет. Друго средство: Да се оставят няколко минути в кипящ амонячен разтвор (1 лъжица амоняк и 1/4 литър вода). Също така се чистят и златни пръстени без камъни. Произведения от злато се намазват с каша от тебеширен прах и спирт, или от пепел от цигара и спирт

СРЕБЪРНИ ПРЕДМЕТИ – покриват се с тесто от тебеширено брашно и дървено масло. Предметите се оставят да постоят така около един час, след което тестото се маха, като се изтрива с чиста суха кърпа. Ако са гравирани, се почистват единствено с отвара от водата на варени картофи.

СЛОНОВА КОСТ – четка се с добре стрига и размита във вода пемза.

МРАМОР – мазни петна върху мрамор се покриват със смес от бензин и тебешир или пък целият мрамор се намокря с гъст разтвор от сода и тебешир. Остава се известно време да постои и после се избърсва.

Бронзовите статуетки и бюстове (от сплав на бакър и калай, желязо и цинк) се измиват с гореща сапунена вода, в която поставяме и сол. За да блестят, те се намазват със зехтин (или олио) и се излъскват с хартия.

Предмети от хром се почистват след леко изтриване с мека кърпа или памук. А такива от бакър се почистват с разрязан лимон, потопен в сол.

Украсенията от месинг се изтриват с лимон. Ако са захабени повече, се трият с парцал, потопен в смес от сол и оцет. Излъскват се с хартия или кожа. Ако върху тях има зелени петна, те се отстраняват чрез упорито триене с вълнен парцал, като предварително петното се загрее силно.

Оловни предмети почистваме, като ги търкаме със ситен пясък или пепел. После ги измиваме със содена вода. Другият вариант е да ги измием с топла сапунена вода. Вариант за почистването им е и кашата от тебеширен прах и спирт, или пък кашата от тебеширен прах и терпентин (или оцет). След изсъхване се излъскват със сух парцал.

Предмети от калай се почистват с каша от тебешир (или магнезий) и терпентин. Те могат да се лъснат със суха кърпа, наръсена с тебеширен или с магнезиев прах.

Картини с маслени бои се почистват от прахта с мека суха кърпа. После се чистят с навлажнена кърпа. Почистват се и с разрязан картоф, като се търкат много

внимателно. Чистят се и с топчица, направена от средата на хляб. Друг вариант за почистване е с разрязана на две глава червен кромид лук. Те заблестяват като нови, ако след като ги почистим с влажна гъба и те изсъхнат, ги намажем леко с белтък, разбит с малко захар.

Петна от чай отстраняваме, като трием с разтвор от 2 с.л. глицерин и 1/2 ч.л. 10% разтвор от амоняк.

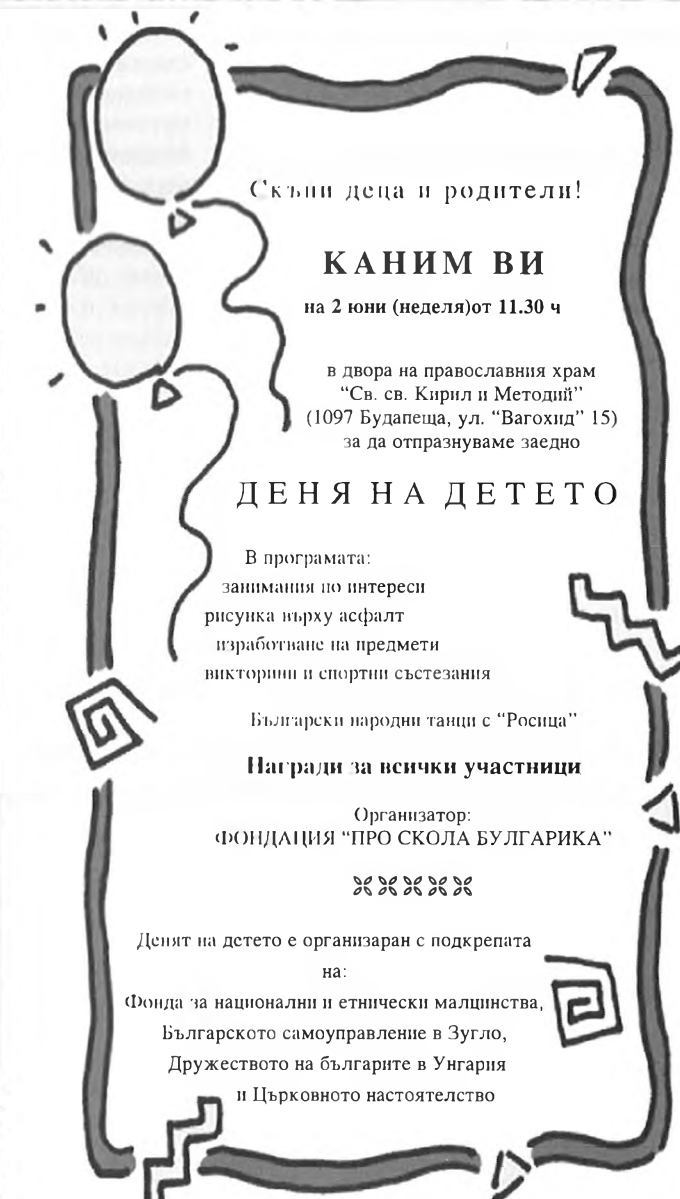
Когато петната от чай са върху бели памучни или ленени покривки, първо се изпират, а след това се избелват с белина. Вълнените тъкани се избелват с кислородна вода

Петната от кафе сполучливо се почистват с разтвор от 3 части сапунена вода и 1 част спирт, с малко готварска сол.

Мляко с какао почистваме, като посипваме с готварска сол и малко глицерин. Изпираме.

Петна от бира се изпират с хладка вода. Тъмната бира изчистваме с малко кислородна вода и амоняк.

М. Т.

Скъпи деца и родители!

КАНИМ ВИ

на 2 юни (неделя) от 11.30 ч

в двора на православния храм
"Св. св. Кирил и Методий"
(1097 Будапеща, ул. "Вагохид" 15)
за да отпразнуваме заедно

ДЕНЯ НА ДЕТЕТО

В програмата:
занимания по интереси
рисунка върху асфалт
изработване на предмети
викторини и спортни състезания

Български народни танци с "Росица"

Награди за всички участници

Организатор:
ФОНДАЦИЯ "ПРО СКОЛА БУЛГАРИКА"

✂✂✂✂

Денят на детето е организиран с подкрепата
на:
Фонда за национални и етнически малцинства,
Българското самоуправление в Зугло,
Дружеството на българите в Унгария
и Църковното настоятелство

МОЕ ДЕТСТВО

Детство мое, реално и вълшебно,
детство мое, така си ми потребно!
Все се мъча света да обърна,
яхнал пръчка, при теб да се върна.

Пак в юмруче ръждив петак да скрия,
пак със кучето да вдигна олелия,
пак с пипер да поръся филия
от хляба чер.

Сдържано

В. Казасян

На Кирил и Методий

О, учители-творци
смели войни и светци,
ний с цветя, цветя безчет
китим образа ви свет.

Чутни Солун ви роди,
вие бяхте две звезди,
а над нашата страна
бе безродна тъмнина.

Вий запалихте лъчи,
вий ни дадохте очи,
пратихте ни братски зов,
дарихте ни благослов.

Слава, слава пеем днес,
вечна слава вам и чест,
ние вием днес венци
вам, о, войни и светци!

Асен Разцветников

Кирил и Методий

Слава вам, творци велики
на славянското писмо.
Вий прочитайте ни разкрихте
китим образа ви свет

Славим, славим паметта ви,
братя просветители,
на славянските народи
първите учители.

Имената ви свещени
векове покриват с чест.
Ние, всички славяни,
С песни ще ви славим днес.

Цани Гинчев

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК МИЛИ ДЕЦА

Мое детство

Детство мое, реално и вълшебно,
детство мое, така си ми потребно!
Все се мъча света да обърна,
яхнал пръчка, при теб да се върна.

Пак в юмруче ръждив петак да скрия,
пак със кучето да вдигна олелия,
пак с пипер да поръся филия
от хляба чер.

Детство мое, на ръст едноетажно,
детство мое, за мен така е важно
щом студено ми стане - да мога
да си взема от детския огън.

Все се мъча света да обърна,
яхнал пръчка, при теб да се върна.
Всеки ден по една дяволия
да е от мен!

Богомил Гудев

Родна реч

Родна реч, омайна сладка,
що звучи навред край мен;
реч на мама и на татка,
реч, що мълвим всеки ден.

Тя звънти, когато пея,
в радостни игри ехти;
вечер приказки на нея
баба тихо ми реди.

И над книгата унесен,
родна реч ми пак шепти...
Милва като нежна песен,
като утрин звън трепти!

Ран Босилек

ОТЗИВИ

Къде е моралът на "приятеля", или как погубих живота на децата си

Уважаема Редакция,

Пиша това писмо с надеждата, че моят отчаян вик за помощ ще се чуе по-надалеч...

Пиша го в мъката си, в огорчението си, вече обезверена, че истината може би някога ще изплува от това тресавище, в което се намирам.

Ще ви бъда много благодарна, ако писмото ми намери отклик на вашите страници, защото от ден на ден ставам все по-сигурна, че моят "Случай", въпреки че на пръв поглед изглежда персонален, не е единствен и може би ще е от полза за много хора.

...Всичко започна така:

Като всяко младо семейство, гледащо далеч в бъдещето, и моето реши да направи решително крачка напред и да създа своята крепост, с други думи, да закупи жилище за своите деца.

Намерихме и жилище, успяхме да съберем и необходимата за това сума от над пет милиона форинта и чрез покупко-продажен договор, протоколиран от адвоката д-р Атила Дудаш и капаро, внесено на сметката на продавача, трябваше да се извърши необходимата процедура по регистриране на имота в кадастралната документация. Поради формални неточности в документите ни кадастралната служба отказа да регистрира правото ни на имот върху предварително предплатеното жилище. След повторно подаване на документите и отказ от страна на кадастралната служба, се обвърнах за помощ към своя съученик от българското училище и състудент - сега вече адвокат в адвокатска кантора "Форцек" - Данчо Мусев. Имайки предвид приятелството помежду ни, смятах, че мога напълно да му се доверя. Верно, той предложи на мен и съпруга ми да му дадем сумата от 4,7 милиона форинта, той да я вложим в някакъв бързо възвръщаем бизнес с парцел в провинцията и да я удвоим. По-късно ни запозна с един негов колега - Золтан Пакозди, който в края на 2001 г. и началото на тази година беше още на стаж при адвоката д-р Ерньо Шомоди. Данчо Мусев ни увери, че можем напълно да се доверим на г-н Пакозди и неговия висшестоящ - г-н Шомоди, гарантирайки, че те също така съвестно ще се отнесат към нашия проблем, както той. Официално документите ни попаднаха при д-р Ерньо Шомоди на 12 февруари 2002 г. На 29 март 2002 г. ние депозирахме покупната сума в кантората му на ул. "Салаи" №13. Причината да внесем парите при него беше, че той не разреши да ги изплатим директно на продавача поради липсата на декларация за отказ от имота от страна на двамата от съсобствениците на жилището, което

искаше да закупим. (Тук трябва да поясня, че тези съсобственици живеят в чужбина и както се оказа по-късно, изчакването на техните декларации не е било пречка да платим пряко сумата на продавача)

В съответствие с покупко-продажния договор д-р Е. Шомоди трябваше да изплати сумата на продавача (единият от собствениците на жилището) два дни след влягането на парите в кантората му. За сумата, която ние предоставихме, би трябвало да получим не една обикновена хвърчаща разписка, а да сключим влогово договор и в качеството си на влогоприемател, той да извърши разплащането. Това за съжаление не стана, което той обясни със забавяне и закъснение на получаването на отказните декларации на останалите собственици, но ни увери, че закъснението няма да е повече от 15 дни. На 4 април, след продължително търсене по телефона и лично, уговорихме среща, но този път в кантората на адвоката на продавача, където смятахме парите да бъдат предадени на собственика на жилището и сделката да приключи. На път за тази кантора в XVII район, аз, разтревожена и смутена от некоректното държание на д-р Шомоди, се обадох по телефона на д-р Данчо Мусев да дойде и той, тъй като единствено на него имах безгранично доверие. Той обаче не се появи. А лъжецът Шомоди не донесе парите. Нахалиният адвокат протакане времето и след нашето настоятелно и многократно запитване, на 9 май т.г. най-сетне успяхме да уговорим час за нова среща в кантората му за предаване на парите на продавача. Въпреки подготвения протокол от тази среща и присъствието на свидетели от страна на купувача и продавача, д-р Е. Шомоди не предаде парите, позовавайки се на факта, че срокът на банковия депозит още не е изтекъл и той не може да борави със сумата. За това са му необходими само няколко дни и като гаранция ни връчи един чек, който както се оказа по-късно, няма покритие. Естествено, ние изчакахме да изтече срока на вложения депозит в банката, но какво беше изумлението ни, когато отивайки при д-р Шомоди на 13 май се оказа, че не може да ни върне обратно парите. Той най-арогантно заяви, че е изплатил сумата за свои нужди, без да има право на това. Тогава научихме, че ние не сме единствените, на които той дължи пари, дори по-тъсти и от нашите... Най-неочаквано този г-н Шомоди взе, че напусна и закри кантората си. И какво трябна: нече за втори път през тези осем, десет месеца. Не е ли малко странно? ...

Какво направих ли? Започнах настоятелно да звъня и търся човека, който "гарантира" за този адвокат. Но Данчо Мусев се беше скрил в миша дупка. Даже

и шефката на кантората, в която той е на стаж се учуди, след като и разказах за какво става дума. Защо Данчо Мусев напред искаше парите бързо-бързо да се удвоят? Защо не пожела да ги внесем в тяхната кантора? Защо трябваше да ни "препоръчва" такъв пладнешки разбойник? Защо след всичко това не излезе открито да изясним нещата? Що за човек е той? Какъв юрист, адвокат ще излезе от такова същество? Нима такива като него пазят и спазват законите? Или раздават право? А може би ние сме жертва на мафиотска групировка?

Верно, гонорих с него, но трябваше да прибегна към хитрост, за да успея. И при д-р Шомоди бяхме заедно. Но за голямо учудване той се държа като изплашено зайче, което мигайки на парцали, питаше от адвоката-разбойник: "Нали аз нищо не знаех, кажи!" И какъв беше отговора на Шомоди? "Разбира се, ти (май) не си вътре в играта". Подадох жалба в полицията, писах дълго изложение на Юридическата камара. Научих, че не съм единствената, която се жалва срещу д-р Шомоди. В полицията той не е безизвестен, срещу него вече е имало заведено следствие. И то не веднъж. Но той продължава да си "работи" и то сигурно упорито. Кой знае колко са неговите жертви още, имайки предвид какви колеги му ги изпращат и го препоръчват за "добър специалист".

Може би празното място и точките казват повече, отколкото бих могла да изразя с думи. Те просто бледнеят пред долното десане на този мошеник и моралното дебелокожие на такива, за които съм се заблуждавала, че са ми приятели. А иначе моето семейство е попаднало в задънена улица. За да съберем парите за жилището, продадохме това, в което живеехме, взехме заем, отидохме под наем, уж за малко, само за няколко месеца, а то... май за цял живот. С две деца - едното малко, а другото бебе, дори и двамата да работим, кога ще имаме възможност да се сдобием с нещо? Кога ще имаме време да поживеем, да осигурим базата за нормалния живот на невръстните си деца?

А бяхме много щастливи по Коледа...

Силвия Киш

ROBINSON TOURS

1051 Budapest, Nádor u. 32. Tel.: 475 6071, 301 6650

WWW.BULGARIA.ROBINSONTOURS.HU

Ако искате да почивате на достъпни цени по широките и пясъчливи плажове на българското черноморие изберете Robinson Tours. Предлагаме Ви вили и хотели в «Албена», Поморие и Приморско. Директни автобусни линии до «Албена», тръгващи от Будапеща всеки петък (спирки при нужда в **София, Велико Търново и Варна**).

Цени: от 15.900 Ft/седмица/човек със закуска - шведска маса, 50% намаление за деца. Преоткрийте България с Robinson Tours!

ROBINSON TOURS

Приносителят на този купон получава

5%

намаление от цените за почивка в «Албена» при пътуване с автобус. Купоните се приемат в офиса на:

Robinson Tours
1051 Budapest,
Nádor u. 32.
Tel.: 475-6071

МОРЕ, ПЛАЖ, ПОЧИВКА = WWW.BULGARIA.ROBINSONTOURS.HU

За информация и резервации: V. ker. Nádor u. 32.

Tel.: 475-6071, 301-6650; Виж още стр. 15.

Правните консултации ще се проведат на 3 и 17 юни 2002 г. от 15.00 ч. в седалището на Българското републиканско самоуправление. 1093 Budapest, Lónyay u. 41.

Предаването за малцинствата Рондо тематично на 13 юни от 16.30 ч. по втора програма на унгарската телевизия, а предаването за м.юни ще се излъчи на 27 юни от 13.00 ч. по първа програма.

Фирма «ГРУП» съобщава на своите пътници, желаещи да пътуват по маршрутите Будапеща – София – Будапеща, че автобусите тръгват от трета стоянка на новата автогара «Неплигет» (спирка на метро № 3)

От Будапеща: вторник, сряда, петък и събота в 17.00 ч.

От София: понеделник, вторник, четвъртък и петък в 16.30 ч от паркинга при Централна гара – София.

Информация и продажба на билети: тел.: 269-42-46 и 06-30-416-84-34

Илия Каравишев

Български културен институт: Будапеща – VI район, бул. «Андраси» 14.

Фондът за национални и етнически малцинства обявява конкурс за стипендии за ученици от малцинствен произход в средните учебни заведения за учебната 2002/2003 г. Срокът за подаване на документите е 5 август 2002 г. Пълният текст и документите на конкурса можете да набавите в канцеларията на Фонда (Budapest, VI. ker. Bajcsy-Zsilinszky út 31. III/6.) или на адрес в интернет: web.axelero.hu/mnekk.

Същият конкурс се обявява и за студенти от висшите учебни заведения.

Срокът за подаване на документи е 30 септември 2002 г.

На 11 юни в Будапеща ще гостува известния смесен хор «ГОМИДАС» от Хасково, който ще изнесе концерт на арменски църковни песни. За повече информация на телефон: 06-20-9-143-316 (Севан)

Българското самоуправление в XI район кани всички българи и техните унгарски приятели на 19 юни от 18.00 ч. в галерия «Барток 32» в Будапеща (ул. «Бела Барток» 32), където ще бъде открита изложбата «Български манастири», в която ще бъдат предствени икони от Петър Петров и металопластики от Антони Дончев.

Българското самоуправление в Халастелек Ви кани най-учтиво на Петата национална среща на българите в Унгария, която ще се проведе съвместно със събора на Св.Ласло на 29 юни в Халастелек. В програмата са включени спортна програма, детски игри, базар, забавни програми, музика, български специалитети.

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ И СТОЛИЧНОТО БЪЛГАРСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Български вестник ISSN 1416-3098. Bolgár Hírlap. Megjelenik havonta a Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért Közalapítvány, a helyi bolgár önkormányzatok támogatásával. Излиза всеки последен ден от месеца без юли и август. Отговорен издател: Димитър Цуцуманов. Редакция: Татяна Кръстева, Петър Петров, Моника Тютюнкова. Адрес на редакцията: Szerkesztőség: 1093 Budapest, Lónyay u. 41. Tel.: 216-4210. Felelős kiadó: Czuczumanov Dimiter. Szerkesztőség: Kraszteva Tatjana, Petrov Péter, Tyutyunkov Monika. Печатница/Nyomda: PUBLICITAS. Цена/Ára: 50,- Ft. Публикуваните материали изразяват мненията на техните автори. Материали и снимки не се пазят и не се връщат! Всеки брой приключва на 15-то число от месеца.

ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА НА ИКОНОПИСТА

Св. Николай, 1563 г.

Както е известно, източно-православната икона изобразява свят различаващ се от заобикалящата ни материална действителност. Нейният обект е не човека, а светото писание, Бог, ангелите и светците с техните чудеса и мъченически живот. За да постигне всичко това иконописното изкуство създава нови, специфични само нему изразни средства, изработва свой характерен изразен език, с помощта на който трябва да бъде създадено неговото творение. Стремешт е в една лесно усвояема и достъпна даже и за тези, които не могат да четат, форма, явяващият християнин да бъде запознат с учението, догмите и принципите на новата религия. “Това, което словото ни съобщава чрез слуха, живописът ни разкрива чрез изображението” – казва Св. Василий Велики. Поради това култът към иконата намира най-широко разпространение. Тя е важен и неотменен атрибут както на църковния храм, така и на дома и на важни обществени места и закрилник на всяка християнска инициатива. По време на война иконата се носи пред войската, за да донесе победа над врага. Видно е, че на иконата се възлагат подчертани емоционални функции, които трябва да бъдат обезпечени с новосъздадените естетически, художествени и технически принципи. За постигането на това емоционално въздействие иконописецът си служи, най-общо казано, с линията, композицията, формата и красотата на

цветовете. Създава се специфичен за иконата стил, който от Византия бързо се разпространява из целия източно-православен свят – Балканския полуостров, Русия, Мала Азия, Армения, Грузия и др. Най-важните особености на този нов стил са:

- **Двуизмерно, плоскостно изобразяване** на образа и предметите. Те са безтегловни, те нямат обем. Основният принцип в случая е, че художникът рисува предмета не от мястото, откъдето го наблюдава, а обратно – зрителният лъч върви от предмета към окото на художника. Така той премахва разстоянието между зрителя и изобразявания обект. “Зрителят трябва да се слее с гледания предмет”, казва Плотин.

- **Осветление без конкретен източник** – това е друго средство за постигане на този ефект. “Нека всичко бъде източник на светлина и то на еднаква светлина” – продължава Плотин. Именно линията на определен източник на светлина разделя предметите един от друг, те са самотни, плуват в някакъв условен свят, за който не важат природните закони.

- **Линията** и то абстрактната, декоративна линия става главното изразно средство, с която художникът свободно може да си служи. Това най-добре личи при очертаване на формите и най-вече при трактовката на дрехите или на косите. Тук е и голямата разлика между византийското изкуство и изкуството на италианския ренесанс, където не линията, а баграта, цветът израе главната роля.

- **Стилизацията** е пряко свързана с линията. Именно тя очертава човешкото тяло, което е силно деформирано, чуждо на неговата анатомия, а някъде доведено само до геометрични форми.

- **Ритъмът** отмерва деформираното човешкото тяло и природните форми в една последователно определена планост, която играе съществена роля в цялостното изграждане на композицията.

- **Точно представяне** на подробностите в композицията – дрехи, пейзажи, коси, мебели, оръжия, декорации и въобще всичко се изписва с най-голяма старателност и подробности. “Ако всеки предмет се вижда ясно, може да се измери площта на цялото” – пише Плотин. Така само с точното представяне може да се стигне до истинския образ.

- **Повторението и симетрията** са също един от “задължителните” прийоми в иконописата. Повтарят се пози, жестове и пр. които често се изграждат симетрично около една изобразявана централна ос, особено в по-късните икони.

- **Перспективата**, или начина за изобразяване на триизмерния предмет върху плоска повърхност бива, както е известно – линейна, централна, въздушна и пр. След всичко казано дотук за иконата, явно е, че при нея нещата стоят малко по-иначе. Тук различаваме:

- **Нормална перспектива** – това е изобщо метод в живописното изкуство за предаване на дълбочина и пространственост, чиито основни принципи са разработени още в древна Гърция.

- **Обратна перспектива** – при нея изобразяваният предмет не се намалява при увеличаване на разстоянието между него и зрителя, както е при нормалната перспектива, а обратно – предметът се увеличава. Както вече споменахме художникът изобразява предмета не от мястото, където той се намира, а от мястото, където е самият предмет, т.е. окото на художника и предметът се сливат в едно. Именно поради това, при изобразяване, например на един архитектурен пейзаж, най-далечните части на сградата ще изглеждат по-големи от по-близките.

- **Централна перспектива** – художникът изобразява всичко, което го заобикаля, все едно, че той е центърът на една панорама, в която изхождащите от околните предмети линии се събират в една централна точка.

- **Перспектива “по удобство”** – това е комбинация между обратната и централната перспектива, което дава илюзията, че предметът се наблюдава от различни гледни точки. Изобщо в случая иконописецът е свободен да комбинира различните перспективи по свое усмотрение.

- **Фронталност на образа** – художникът изобразява образа точно срещу зрителя. Получава се ефекта на съзерцаване “очи в очи” т.е. както и да погледнем иконата образът от нея гледа право в зрителя.

- **Условен колорит** – характерни са пълтните тонове, импресионистичната лекота на античната живопис вече я няма, тя се е превърнала в една плоскостна, декоративна система, подчинена на определен ритъм.

Така изграденият образ на иконата вече трябва да внушава пълното превъзходство на духовния над материалния свят.

Петър Петров